

‘... ถ้าจะมองหาความเจริญ มุ่งความเจริญล่ะก็
 ต้องมันสามัคคี สร้างสามัคคีไว้
 ถ้าว่าทำลายสามัคคีแล้วล่ะก็ เป็นอันแตกทะลายแน่
 ต้องแยกจากกัน ลูกเต๋าก็ต้องแยกไป
 พี่น้องวงศ์ญาติญาติ อยู่รวมกันไม่ได้ อดีตขัดสนขึ้นอีก
 เพราะความไม่สามัคคีกันนั้นมันฆ่าเสียแล้ว ทำลายเสียแล้ว
 ไ้แหละตัวอุบาทว์จำไว้เถอะ ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๕๖

การย่อย่อ่นสกลพุทธศาสนาซึ่งมีมาในโอวาทปาฏิโมกข์

๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

สุโข พุทธานมุปปาโท

สุชา สทุธมฺมเทสนา

สุชา สงฺฆสฺส สามคฺติ

สมคฺตาคณํ ตโป สุโขติย

พ.ธ.(บาลี) ๒๕/๒๔/๔๑

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมมิกถา แก่ด้วยการย่อย่อ่นสกลพุทธศาสนาซึ่งมีมาในโอวาทปาฏิโมกข์ สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงตรัสเทศนาว่า การบังเกิดขึ้นของพระพุทธรเจ้าเป็นสุขนัก การแสดงธรรมของพระองค์ก็เป็นสุข ความพร้อมเพรียงของหมู่ก็เป็นสุข ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อนของท่านผู้พร้อมเพรียงทั้งหลายก็เป็นสุขอีกเหมือนกัน ทั้ง ๔ ข้อนี้เป็นความสำคัญนัก ซึ่งเราท่านทั้งหลายจงตั้งใจจำไว้ให้มั่นคง จะได้ปฏิบัติตามให้ถูกต้องร่องรอยของพุทธประสงค์ สมเจตนาที่ได้เสียสละเวลา มาบวชเป็นภิกษุสามเณร เป็นอุบาสกอุบาสิกาในพระบวรพุทธศาสนา ไม่ให้เสียเวลาล่วงไปเสียเปล่าปราศจากประโยชน์ ทำตนของตนให้เป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนาเป็นลำดับไป

เริ่มต้นแห่งวาระพระบาลีว่า สุโข พุทธานมุปปาโท การบังเกิดขึ้นของ พระพุทธรเจ้าเป็นสุข สุชา สทุธมฺมเทสนา การแสดงสัทธรรมของพระองค์ก็เป็นสุข สุชา สงฺฆสฺส สามคฺติ ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุขอีก สมคฺตาคณํ ตโป สุโข ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อนของผู้มีความพร้อมเพรียงทั้งหลายเป็นสุข ๔ ข้อนี้จะได้ชี้แจงแสดงไปเป็นลำดับๆ ไป

สุโข พุทธานมุปปาโท ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธรเจ้านั้นเป็นสุข อะไรเป็นพระพุทธรเจ้า การบังเกิดขึ้นของมนุษย์นี้เป็นทุกข์ การเกิดขึ้นของพระพุทธรเจ้าเป็นสุข อะไรเป็นพระพุทธรเจ้า ได้เกิดขึ้นทางไหน เป็นอะไร เกิดอย่างไร นี่เราจะรู้จักดังนี้ ถ้าเป็นแต่เพียงว่าความบังเกิดขึ้นของพระพุทธรเจ้าเป็นสุข เท่านั้นก็พอฟังได้ แต่ว่าไม่รู้เรื่อง

ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าท่านเกิดอย่างไร ต้องรู้จักความเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่ได้สักเสวยกษัตริย์ เกิดเป็นพระพุทธเจ้าจริงนะ เกิดเป็นพระพุทธเจ้าจริงนะเกิดที่ต้นไม้ศรีมหาโพธิ์ เกิดขึ้นในกายพระสิทธารถราชกุมาร ไม่ได้เกิดขึ้นอย่าง มนุษย์สามัญธรรมดาเนี่ย มนุษย์สามัญธรรมดานี้มีพ่อแม่เป็นแดนเกิด ลูกอาศัยพ่อแม่เป็นเหตุและอาศัยแม่จึงเกิดขึ้นได้ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นเกิดไม่ได้ แต่พระสิทธารถราชกุมารอยู่ใต้ถวงไม้ศรีมหาโพธิ์ทีเดียว ทำพระพุทธเจ้าให้เกิดในกายพระสิทธารถราชกุมารได้ นี่แน่ะพอเกิดขึ้นแล้วเป็นสุขนักทีเดียว ต่อแต่นี้ตั้งใจฟังเป็นลำดับไป

การเกิดขึ้นของมนุษย์ ที่ได้อัตภาพเป็นมนุษย์แล้ว การเกิดขึ้นของมนุษย์ละเอียดอีก นี่เราเคยเกิดเหมือนกัน เวลาฝันไปจึงเกิด ไม่ฝันไม่เกิด มนุษย์ละเอียดนะ เราฝันเกิดเป็นมนุษย์อีกคนหนึ่ง ไปทำหน้าที่ของใครก็ไปทำ ทำหน้าที่เสร็จแล้วก็ไป กายมนุษย์หยาบก็รับเอาเรื่องฝันนั้นมาเล่าให้กันฟัง ให้มารดาบิดาฟัง ให้สามีภรรยาฟังกัน เรื่องฝันของตัวที่เกิดขึ้นนั้น มนุษย์นอนหลับฝันไปแล้วก็เกิดขึ้นเป็นมนุษย์ละเอียดเกิดขึ้นจริงๆ นะ ไม่เกิดขึ้นเล่นๆ เกิดขึ้นปรากฏเป็นเนื้อเป็นตัว ไปจับมือถือแขนกันได้ ไปพูดกันได้ ไปทำอะไรทำนาได้ ทำสวนได้ ค้าขายได้ ปกครองประเทศก็ได้ ทำข้าราชการงานเดือนได้ เพราะอ้ายกายฝันนั้นแหละ เราก็เคย เอาละ เมื่อเกิดขึ้นทางกายมนุษย์ละเอียด ฝันเกิดขึ้นคนหนึ่งกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดฝันเข้าอีก เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเป็นกายทิพย์ นี่เกิดเป็นทิพย์กายในภพ กายทิพย์ฝันเข้า เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเรียกว่ากายทิพย์ละเอียด กายทิพย์ละเอียดฝันเข้าไปอีก เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเรียกว่ากายรูปพรหม กายรูปพรหมก็ฝันเข้าอีก เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเรียกว่ากายรูปพรหมละเอียด กายรูปพรหมละเอียดก็ฝันเข้าอีก เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเรียกว่ากายรูปพรหมหยาบ การอรูปรหมหยาบก็ฝันเข้าอีก ก็เกิดขึ้นอีกคนหนึ่งเรียกว่ากายอรูปรหมละเอียด

กายอรูปรหมละเอียดฝัน ก็เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่งเรียกว่ากายธรรม องค์หนึ่งไม่ใช่คนหรอกทีนี้ เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่ง รูปเหมือนพระปฎิมากรเกตุดอกบัวตูม สีเหมือนกับกระจกคันฉ่องเงาหน้า นี่แน่ะตัวพระพุทธเจ้า กายอรูปรหมละเอียดฝันก็เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่ง เป็นกายธรรม เรียกว่าพระพุทธเจ้าทีเดียว กายธรรมฝันเข้าอีก เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่งเรียกว่ากายธรรมละเอียด หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม กายธรรมละเอียดฝันเข้า เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่ง เท่ากันนั้น เป็นกายธรรมพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม กายธรรมพระโสดาฝันเข้า เกิดขึ้นอีกองค์หนึ่งเรียกว่า

จะแสดงวิธีเกิดของกายกรรมของกายพระพุทเจ้า กายในภพ ๘ กายนั้นเป็นแบบเดียวกัน กายกรรมโคตรภู เมื่อเป็นกายกรรมโคตรภูแล้ว ใจกายกรรมโคตรภูก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายกรรมโคตรภู พอถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัญญา วัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายกรรม หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล ดวงเท่ากัน หยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงสมาธิ ก็เห็นดวงเท่ากัน หยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงปัญญา ดวงเท่ากัน หยุดนิ่งอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติ ญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายกรรมละเอียด

นี่เกิดอย่างนี้ เกิดเป็นชั้นๆ ไปอย่างนี้ ใจกายธรรมโคตรภูละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง กายธรรมโคตรภูละเอียด ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมโคตรภูละเอียด วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว พอถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล หยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ หยุดนิ่งกลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงปัญญา หยุดนิ่งกลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งกลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายธรรมพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม นี่เป็นพระอริยบุคคล บังเกิดไปอย่างนี้เป็นลำดับจนตลอด ๑๐ กายถึงพระอรหันต์ นี่ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธรเจ้าเป็นอย่างนี้ นี่ตามข้อปฏิบัติของแท้

ถ้าทางปริยัติเล่า พุตกันไปอีกเรื่องหนึ่ง ตามประวัติพระพุทธรเจ้าท่านสร้างบารมี ๔ อสงไขยแสนกัลป์ ๘ อสงไขยแสนกัลป์ ๑๖ อสงไขยแสนกัลป์ สร้างบารมีไป เป็นมนุษย์ก็สร้างบารมีไป กว่าจะได้เป็นพระพุทธรเจ้าต้องสร้างบารมีเต็ม ๓๐ ทศ เมื่อพุตกถึงบารมี ๓๐ ทศเต็มแล้ว ที่จะเป็นพระพุทธรเจ้าต้องไปบำเพ็ญเพียรเป็นพระสิทธารถ ราชกุมารที่เดียว กว่าจะเป็นพระพุทธรเจ้า ๖ ปี ไปทรมานร่างกาย ๖ ปี เมื่อได้เป็นพระพุทธรเจ้าได้ตันศรีเมหาโพธิ์ เสวยวิมุตติสุขอยู่ที่มหาสถาน ๗ แห่งนั้น ๔๙ วัน ครบ ๔๙ วันก็ออกโปรดพระปัญจวัคคีย์ นี่ตามหลักของพระปริยัติไปดังนี้ แต่ว่าความประเสริฐขึ้นของพระพุทธรเจ้าเกิดขึ้นได้ดังกล่าไปแล้วข้างต้น นั้นเป็นความบังเกิดของพระพุทธรเจ้า

เมื่อเป็นพระพุทธรเจ้าขึ้นแล้ว สุขไหมล่ะ ถ้ามานาน เมื่อเป็นพระพุทธรเจ้าขึ้นแล้วท่านบอกว่ามันสุขเหลือเกิน อยู่ในมหาสถานทั้ง ๗ แห่ง เสวยวิมุตติสุขอยู่แห่งละ ๗ วันๆ รวม ๔๙ วัน ได้รับความสุขอยู่ได้ตันศรีเมหาโพธิ์ ไม่ได้มีทุกข์เลย เป็นพระพุทธรเจ้าก็ไม่มีทุกข์เลย สุขส่วนเดียว ออกโปรดเวไนยสรรพสัตว์ ไปโปรดพระปัญจวัคคีย์ ทั้ง ๕ ก็ดำริแต่ในพระทัยว่าเราจะเดินไปด้วยอย่างพระบาท หรือว่าเหาะไปในอากาศ หรือว่าจะดำดินไป ที่เราจะไปโปรดพระปัญจวัคคีย์ ประเพณีของพระพุทธรเจ้าแต่ปางก่อนๆ นั้นไปกันอย่างไร หรือว่าประเพณีของพระพุทธรเจ้าในอนาคตจะไปกันอย่างไร ประเพณีของพระพุทธรเจ้าในปัจจุบันนี้จะไปกันอย่างไร ก็อ่านไม่ออกเหมือนกัน แล้วก็ปล่อยกรรมกายละเอียด กายพระพุทธรเจ้าไปทูลถามพระพุทธรเจ้าเป็นความลับว่าเขาทำ

กันอย่างไร พระพุทธเจ้านั้นก็บอก บอกตรงๆ นั้นแหละ ไปทางไหนเป็นประโยชน์ จะเหาะไปเป็นประโยชน์ก็เหาะไป จะทรงดำเนินไปด้วยอย่างพระบาทเป็นประโยชน์ก็ทรงดำเนินด้วยอย่างพระบาทไป ถ้าจะดำเนินไปโผล่ขึ้นในที่โน้นเป็นประโยชน์ก็ดำเนินไป

พระองค์ก็มาส่งดูประโยชน์ว่าจะไปทางไหน ก็เห็นปรากฏชัดว่า เราดำเนินไปด้วยอย่างพระบาท จะไปพบปัจฉิมสาวกของเรา จะเป็นประโยชน์แก่ปัจฉิมสาวก จะได้เป็นปัจฉิมสาวกในภายหลัง จะเป็นเมื่อไร ก็ปริณิพพานทีเดียว ไกลนิพพานทีเดียว จะต้องดำเนินไปด้วยอย่างพระบาทอย่างมนุษย์ธรรมดาทีเดียว

เมื่อทรงดำเนินไปด้วยอย่างพระบาท ทรงเปล่งฉัพพรรณรังสี รัศมี ๖ ประการทีเดียว อัศจรรย์นักทีเดียว ดำเนินไปนั้น สว่างไสวรุ่งโรจน์โชตินาการ เทวดามีบุญหนักศักดิ์ใหญ่เปล่งรัศมีมาเท่าใดก็สู้พระจอมไตรไม่ได้ นกในอากาศละหุดยเหี่ยว หยุตมอง สรรพสัตว์ทวิบาท จตุบาท ๔ เท้า ๒ เท้า เดินไปอยู่ในพื้นแผ่นดินนั้น เห็นพระองค์แล้วตะลึงตามกันไปหมด ลืมเคี้ยวหญ้าทีเดียว หากว่าวางก็หันหลังมองอยู่นั้นแหละ นกแซกก็หันหลังมองกันอยู่นั้นแหละ ไม่ต้องกินอาหารกันละ ดูพระรัศมี ชมพระรัศมีเพลินเชียว

มนุษย์คนใดไปเห็นเข้าตกอกตกใจทีเดียว ปัจฉิมสาวกของพระองค์อุปกาชีวกพอเห็นเข้าตะลึงทีเดียว นี่มนุษย์ หรือเทวดา หรือเทพยเจ้าศักดิ์สิทธิ์ใดๆ หนอมาปรากฏเช่นนี้ เข้าใกล้เข้าไปแล้ว ไปพบเข้าแล้ว ได้กึ่งทางที่จะไปถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวันตกใจ เข้าไปใกล้ ถามพระองค์ว่า พระองค์นี่ใครเป็นศาสดาของพระองค์ พระองค์รู้มาอย่างไร ปฏิบัติมาอย่างไรหรือจึงรัศมีกายได้อย่างนี้ ก็ทรงรับสั่งว่าใครจะเป็นครูของเราเราเป็นสัตบุรุษ เราผู้ของเรา เราเห็นของเราเอง อุปกาชีวกไม่เชื่อ สั่นหัว แลบลิ้น แล้วก็หลีกไปเสีย ไม่เชื่อ ถึงไม่เชื่อก็เป็นนิสัยติดตัวไปแล้ว จะไปถามพระองค์เมื่อใกล้จะนิพพาน

พระองค์ก็ทรงเสด็จเป็นลำดับไป ถึงพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เพราะพระรัศมีของท่านแปลกประหลาดอัศจรรย์ไม่เหมือนแต่ก่อน พระปัญจวัคคีย์นั้นดกกันแล้วว่าถ้าเห็นแล้วจะไม่ลุกขึ้นรับ จะไม่ต้อนรับด้วยประการทั้งปวง จะไม่นับถือละ แต่พอพระสิทธารถราชกุมารใกล้เข้าไปตะลึงกันไปหมด ออดไม่ได้ บ้างหยิบขันน้ำ ผ้าเช็ดเท้า ดักน้ำล้างเท้าให้กลุ่มไป เมื่อถวายเสร็จแล้วพระองค์ก็ประทับนั่งที่สมควร โปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เมื่อยังไม่ได้รับธรรมเทศนา สุขทุกข์เหมือนมนุษย์ธรรมดา เป็น

ทุกข์มาก เป็นสุขน้อย แต่ว่าพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ มีศีล มีสมาธิมั่นคงอยู่ในชั้นธัมมทานแล้ว พระศาสดาจารย์เมื่อไปถึงพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ กำลังจะตรัสธรรมเทศนาแก่

พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เรียกปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เข้ามาสู่ที่เฝ้า พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ก็มาพร้อมกัน มาพร้อมแล้วก็ตรัสว่า เทวเม ภิกขเว อนฺตา ปพฺพชิตนฺ น เสวิตพฺพา ที่สุดทั้ง ๒ บรรพชิตไม่ควรเสพ กามสุขัลลิกานุโยคเป็นที่สุดข้างหนึ่ง อตฺตกิลมณฺานุโยคเป็นที่สุดอีกข้างหนึ่ง กามสุขัลลิกานุโยคเป็นของเลว หิโน เป็นเหตุให้ตั้งบ้านเรือน เป็นของคนมีกิเลสหนา ไปจากข้าศึกคือกิเลสไม่ได้ ความฉิบหายใช้ประโยชน์ตั้งกำกับอยู่แล้วในกามสุขัลลิกานุโยคนั้น ถ้าไปประสพกามสุขัลลิกานุโยค ไปประกอบด้วยกามสุขัลลิกานุโยคละก็ ลงท้ายก็พินาศคือตายจากกันเหมือนกัน ให้ปรากฏดังนี้ ไม่สุข เป็นทุกข์ทั้งนั้น

ส่วนอตฺตกิลมณฺานุโยค ประกอบตนให้เนื่องด้วยการให้ความลำบากแก่ตน เป็นทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไปจากข้าศึกคือกิเลสไม่ได้ และความฉิบหายใช้ประโยชน์ตั้งกำกับอยู่ด้วยเหมือนกัน ไม่พ้นเป็นทุกข์ทั้งนั้น กามสุขัลลิกานุโยค ประกอบตนให้เนื่องด้วยกาม รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่ขาดสาย อตฺตกิลมณฺานุโยค ประกอบตนให้ทุกข์ยากลำบาก ทรมานร่างกาย หาบทราย ตากแดด ย่างไฟ เอาไม้เคาะหน้าแข้งเพื่อจะดับความกำหนัดยินดี อยู่ในป่าในดอนในดง กำหนดขึ้นมาเวลาไร ต้องทำอย่างนั้นเสมอไป นี่ก็เป็นอตฺตกิลมณฺานุโยคแท้ เดือดร้อนจริงๆ ไม่รับความสุข

พระองค์ทรงแนะนำพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ไม่ให้ประกอบด้วยกามสุขัลลิกานุโยค และ อตฺตกิลมณฺานุโยค ให้ดำเนินด้วยมัชฌิมาปฏิปทา ปฏิบัติเป็นกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดทั้ง ๒ อย่าง คือ กามสุขัลลิกานุโยค อตฺตกิลมณฺานุโยค

ข้อปฏิบัติเป็นกลางเป็นไหน เห็นชอบ ดำริชอบ กล่าววาจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจไว้ชอบ ประกอบด้วยอวัยวะ ๘ ประการ จัดลงเป็น ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้มันอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา พระปัญจวัคคีย์รู้จักศีลแล้ว รู้จักสมาธิแล้ว แต่ว่าปัญญายังไม่รู้จัก เมื่อยังไม่รู้จักปัญญา พระองค์ทรงแนะนำพระปัญจวัคคีย์ให้รู้จักทาง แสดงสังขารทั้ง ๔ อริยสังขารทั้ง ๔ ให้ฟัง ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ว่าทุกข์นี้แหละเป็นของทำให้ยาก เหตุเกิดทุกข์นั้นแหละเป็นของทำให้ยาก แต่ว่าเป็นของจริง เหตุเกิดทุกข์นั้นแหละเป็นของทำให้ลำบากก็เป็นของจริง ความดับทุกข์ก็เป็นของจริง ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ก็เป็นของจริง ของจริงเหล่านี้แหละ แสดงเป็นส่วนๆ ไป

นี่พระปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเห็นธรรมเหมือนพระศาสดาแล้ว สุขเหมือนพระศาสดาแบบเดียวกัน สุขแบบเดียวกันทีเดียว ไม่คลาดเคลื่อน ทั้ง ๕ องค์เป็นสุขเหมือนกันหมด ได้บรรลุเป็นพระอรหันตตักขิเลสเป็นสมุจเฉทปหานเหมือนพระศาสดาจารย์ เมื่อพระองค์ปลุกพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ตื่นขึ้นเหมือนพระองค์แล้ว พระปัญจวัคคีย์ที่ได้รับความสุขเช่นนี้เพราะอะไร เพราะพระธรรมเทศนาของพระศาสดา เป็นสุขเหมือนพระองค์ เหมือนกัน แบบเดียวกัน นี่ สุขา ธรรมเทศนา ทางสงบสุข ได้เข้าถึงซึ่งความสงบ เป็นพระอรหันตตักขิเลสเป็นสมุจเฉทปหานเช่นนี้ได้ เมื่อได้ถึงซึ่งความสุข

สุขได้เพราะพระธรรมเทศนาของพระศาสดา นี่ตรงกับบาลีว่า **สุขา ธมฺมเทศนา** การแสดงธรรม การได้สดับธรรม หรือแสดงธรรมเช่นนี้เป็นสุข พระองค์ได้ทรงแสดงธรรม ปัญจวัคคีย์ได้สดับธรรม ได้บรรลุมรรคผลสมมาตปรารธนา จึงได้เป็นเหมือนพระบรมศาสดา เรียกว่า **สุขา สทุธมฺมเทศนา**

สุขา สุขขสฺส สามคฺคี ความพร้อมเพรียงเป็นสุข ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข จะเป็นคฤหัสถ์ก็เป็นสุข จะเป็นภิกษุสามเณรก็เป็นสุข แต่ว่าอาศัยเพราะความพร้อมเพรียงของหมู่ภิกษุสามเณรเป็นสุข อาศัยความพร้อมเพรียงของหมู่คฤหัสถ์เป็นสุข อุบาสกอุบาสิกาพร้อมเพรียงกันเป็นสุข เป็นสุขนัก ถ้าว่าไม่พร้อมเพรียงกันไม่เป็นสุข หาสุขที่ไหนไม่ได้ หมดทั้งประเทศชาติ หมดทั้งศาสนา สุขที่ความพร้อมเพรียงกัน เหมือนมนุษย์หญิงชายหมดทั้งประเทศไทยพร้อมเพรียงกัน เชื้อฟังตามผู้หลักผู้ใหญ่ ท่านได้บังคับบัญชาเป็นไปอย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ว่าไปตามหัวหน้ไป ก็เป็นสุขชี จะไปทางไหนก็เหมือนฝูงนก หัวหน้ฝูงบินนำหน้าไปอย่างไร แล้วก็ลูกน้อกก็ตามแถวเป็นฝูง ฝูงใหญ่ ใหญ่เท่าไรก็เป็นสุข เมื่อเป็นฝูงใหญ่เช่นนั้นปราศจากอันตราย พร้อมเพรียงอย่างนั้นปราศจากอันตราย เพราะมันพร้อมกัน เรื่องพร้อมกันแล้วเมืองไทยมันพร้อมกันอยู่แล้ว ก็สามัคคีพร้อมเพรียงกันดีแล้ว ข้าศึกตีไม่แตก จะไปแย่งเอาเมืองนั้นไม่ได้ เหมือนกันหมู่ภิกษุพร้อมเพรียงกันอยู่แล้ว ไม่แตกหมู่กันอยู่แล้ว ศิกเหื้อเสือได้ทำอะไรไม่ได้ อุบาสกอุบาสิกาพร้อมเพรียงกันอยู่แล้ว ใครทำอะไรไม่แตก หักรานไม่ได้ ช่มเหงกันไม่ได้ เพราะหมู่ไม่แตกจากกัน

ในเรื่องนี้ เมืองเวสาลี เจ้าลิจฉวีปกครองอยู่มาก มากนัก เพราะพร้อมเพรียงกันจริง ๆ พระเจ้าอชาตศัตรูพยายามไปรบเมืองเวสาลี จะเอามาเป็นเมืองขึ้นของตนไปตีถึง ๑๑ ครั้ง ไม่แตกสักทีหนึ่ง ไม่เป็นอันตราย ไม่แพ้พระเจ้าอชาตศัตรู มีชัยเสมอไป พระเจ้าอชาตศัตรูเห็นว่าเมืองเวสาลีมีความพร้อมเพรียงนัก เราไปรบสู้ไม่ได้ ทำอย่างไรหนอเราถึงจะสู้ได้ ไปทูลถามพระบรมศาสดาว่า พระพุทธเจ้าข้า เมืองเวสาลีนี้เขาพร้อมเพรียงกันนั้น ข้าพระพุทธเจ้ายกกองทัพไปตีถึง ๑๑ ครั้งแล้ว ไม่เป็นอันตราย ไม่ได้ชัยชนะเสียที จะได้ชัยชนะด้วยวิธีใดพระพุทธเจ้าข้า เอาชี ไปถามพระศาสดาเข้าตรงอย่างนี้ ถ้าพระศาสดาทรงรับสั่งออกไป เมืองเขาก็แตก เป็นโทษต่อพระองค์ละชี ก็ไม่ทรงรับสั่งอะไรออกไป รับสั่งเป็นกลาง เมืองไหนหมู่ไหนพวกไหนเขาสามัคคิกลมเกลียวกันอยู่แล้ว เมืองนั้นหมู่นั้นพวกนั้นเขาก็มีกำลังมาก ทำอะไรเขาก็ไม่ได้ พอพระองค์รับสั่งเท่านั้น ปล่อยวัสสการพราหมณ์เข้าไปที่เดียว ให้วัสสการ

พราหมณ์เข้าไปเป็นหนอนบ่อนไส้ ไม่ได้ปล่อยเข้าไปเป็นธรรมดานะ ดีวัสสการพราหมณ์เสียหลังเป็นกะพุนเขียว บวมทั้งเนื้อทั้งตัว หลังเป็นกะพุน วัสสการพราหมณ์ก็ร้องไห้ก็เขียว เจ้านายเขาไล่ส่ง เขาไม่เลี้ยงแล้ว เขาตีเสียปนปี่หมด ไปให้เจ้าลิจฉวีรักษา เจ้าลิจฉวี เออ นี่มันทำลายกันจริง ไม่คบกันจริง ตีกันจริง เอาไปรักษาหายเรียบร้อยแล้ว เจ้าลิจฉวีถึงเวลาเข้าประชุมกันแล้ว วัสสการพราหมณ์ก็ไปด้วย แต่ว่าไปทางโน้นบ้าง ทางนี้บ้าง ค่ะเนพร้อมกันดีแล้ว วัสสการพราหมณ์ก็เข้าไปพูดกับหูเจ้าองค์โน้นบ้างองค์นี้บ้าง แกเป็นมหาอำมาตย์ผู้ใหญ่ เจ้าลิจฉวีทางโน้นเห็นว่าวัสสการพราหมณ์พูดเช่นนั้นแล้ว ก็สงสัยว่าจะพูดเรื่องอะไรกัน วัสสการพราหมณ์ก็ไปพูดกับท่านนะพูดเรื่องอะไรกัน เจ้าลิจฉวีก็ว่าเปล่านี้ไม่ได้พูดเรื่องอะไรกัน ก็เข้าไปพูดกับหู ได้ยินนี้ แต่ว่าอยู่คนละทาง ที่นั่นเป็นวงใหญ่ พูดอย่างนั้นแล้ว เอ้า ก็สงสัยตะหงิดใจอยู่แล้ว ที่หลังวัสสการพราหมณ์ไปทางโน้นอีก ทางนี้ก็ถามว่า ทางนี้พูดอย่างนั้นเหมือนกัน ก็เปล่าอีกนั่นแหละ รอบๆ ไป หน้าเข้าก็กินใจกัน เจ้านะพอกินใจก็เกิดแตกสามัคคีกัน พอแตกสามัคคีกันดี วัสสการพราหมณ์ก็ถือหนังสือลับถึงพระเจ้าอชาตศัตรูยกทัพได้แล้ว พระเจ้าอชาตศัตรูยกทัพเข้าไปคราวนี้ก็ลอยชายเข้าเมือง เจ้าเหล่านั้นไม่เอาหุนาตาใส่แล้วในการรักษาดูแลปกครองอำนาจ แตกสามัคคีกันเสียหมดแล้ว

นี่ภิกษุสามเณรหมู่เดียวกันพวกเดียวกันไม่ลงรอยกัน หมู่หนึ่งพวกนั้นไม่เจริญต่อไป อุบาสกอุบาสิกาอยู่วัดเดียวกัน พวกเดียวกัน ประพฤติปฏิบัติไม่ลงรอยกัน แก่งแย่งกัน อยู่คนละทางสองทาง หมู่อุบาสิกาก็ไม่มีความเจริญต่อไป จะมีความเสื่อมเป็นเบื้องหน้า เมื่อรู้จักหลักอย่างนี้แล้ว ก็ว่าสามัคคีนั้นเองเป็นตัวสำคัญ ถ้าไม่มีสามัคคีแล้วละก็แตกแยกเป็นแน่ ไม่ต้องสงสัย ไม่เจริญแท้ทีเดียว ถ้าต้องการความเจริญแล้ว บ้านเรือนก็ดี หมู่ชนบดินทร์หมู่เศรษฐีก็ดี ต้องมีสามัคคี ถ้าในหมู่เศรษฐีไม่ลงรอยกันแล้วละก็ไม่เข้าเศรษฐีนี้จะเตียนไปหมด หรือหมู่บ้านเรือนในท้องไร่ท้องนาที่ดี ในสวนที่ดี ในข้าราชการที่ดี หมู่ไหนบ้านไหนไม่ลงรอยกันอยู่

พ่อแม่ไม่ลงรอยกับลูก ลูกไม่ลงรอยกับพ่อแม่ ข้าทาสบริษัทบริวารไม่ลงรอยกันแล้วละก็ ไม่ช้าละบ้านนั้นต้องร้าง ไม่ร้างก็ต้องแตกสลาย ต้องฉิบหาย ต้องปนเปื้อ เพราะมันแตกสามัคคีกันเสียแล้ว ไม่เป็นสามัคคีกัน ข้อนี้เป็นสำคัญนะ ไปดูก็ได้ ถ้าบ้านไหนทะเลาะกันระหองระแหงกันอยู่แล้วละก็ อ้ายบ้านนี้ต้องทะเลาะ อุบาทว์เกิดขึ้นแล้ว อ้ายความไม่รวมสามัคคีไม่ลงรอยกันนั่นแหละอุบาทว์เกิดขึ้นแล้ว มันต้องร้างแน่

มันจะต้องแยกทะเลากันแน่ ผัวเมีย ๒ คนก็พยากรณ์ได้ ลงไม่ลงรอยกันแล้วก็ บ้านนี้ไม่ต้องอยู่ด้วยกันละ แยกทะเลากันแน่ เพราะไม่ลงรอยแล้วนี่ แยกสามัคคีแล้วนี่ นี่เป็นข้อสำคัญนะจำไว้

ถ้าจะมองหาความเจริญ มุ่งความเจริญละก็ ต้องมันสามัคคี สร้างสามัคคีไว้ ถ้าทำลายสามัคคีแล้วละก็ เป็นอันแตกทะเลากันแน่ ต้องแยกจากกัน ลูกเดาก็ต้องแยกไป พี่น้องวงศ์ญาติอยู่รวมกันไม่ได้ อัดคัดขัดสนขึ้นอีก เพราะความไม่สามัคคีนั่นมันมาเสียแล้ว ทำลายเสียแล้ว นี่แหละตัวอุบาสกจำไว้เถอะ ที่เขาเรียกว่าบาตรแตกเข้าบ้านละ นี่แหละบาตรแตกเข้าบ้านละ หรือเรียกว่ากาลกิณีอยู่บ้านนี้แหละ อ้ายแตกสามัคคีนั่นแหละเป็นตัวกาลกิณีให้จำไว้เป็นตำรับตำรา

ถ้าต้องการความเจริญ ต้องพร้อมเพรียงซึ่งกันและกัน น้ำหนึ่งใจเดียวกันนั่นแหละจึงจะเจริญได้ เมื่อเมืองเจ้าลิจจวิฏุกพระเจ้าอชาตศัตรู ลอยชายเข้าเมืองปกครองเสียแล้ว แตกไปเช่นนี้เพราะแตกสามัคคี ตามที่พระศาสดาทรงรับสั่งว่า บ้านไหนเมืองไหนหมู่ใดพวกใดเขายังมีความสามัคคีกันอยู่ ตรานั้นเขาก็มีกำลังวังชามาก ทำอันตรายเขาไม่ได้ นี่ต้องอยู่ในความสามัคคีนี้ จำไว้ละ จำไว้เป็นตำรับตำราดังนี้ ไม่งั้นต้องเวียนว่ายตายเกิด มันจะต้องไปบ้านโน้นบ้านนี้ อยู่บ้านโน้นบ้านนี้ มาบ้านไหนถ้าแตกสามัคคีกันแล้วละก็ มันจะทะเลายอยู่แล้ว เดียวก็ไปที่เดียว ถ้าบ้านไหนสามัคคีกลมเกลียวกันดี มีผู้หลักผู้ใหญ่เกรงกันอยู่ ไม่เป็นไร บ้านนี้ยังเจริญอยู่ ให้จำหลักอย่างนี้ละ วัดก็เหมือนกัน จะไปอยู่วัดใดวัดหนึ่ง ถ้าวัดนั้นไม่สามัคคีอย่าเข้าไปนะ อย่าไป ถ้าไปเป็นได้รับทุกข์ ถ้าสามัคคีกันอยู่ พร้อมเพรียงกันอยู่ละก็ เข้าไปเถอะเป็นสุขทีเดียว ให้รู้จักหลักดังนี้

สุขา สุขุมสุข สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข ถ้าว่าไม่พร้อมเพรียงของหมู่เป็นอย่างไร ถ้าเราไปอยู่ชิวเป็นทุกข์ เป็นทุกข์ทั้งนั้น ความพร้อมเพรียงของหมู่ เมื่อสาวกของพระบรมศาสดาได้บรรลุพระอรหัตสมุจเฉตญาณแล้ว แต่พระอรหัตท่านปรองดองกันอยู่ในพวกพระอรหัต แต่พระอนาคา มรรคผลท่านก็ปรองดองกันอยู่ในเรื่องพระอนาคามรรคผล แต่พระสกทาคามรรคผลท่านก็ปรองดองกันอยู่ในเรื่องพระสกทาคามรรคผล แต่พระโสดามรรคผลท่านก็ปรองดองกันอยู่ใน เรื่องพระโสดามรรคผล ท่านเหล่านี้ไม่เถียง ไม่แก่งแย่งกัน มีความเห็นร่วมกัน เสมอกันหมด

พระองค์จึงได้ทรงรับสั่งว่า ภควโต สาวกสงฺโฆ นี้แหละเป็นสาวก พวกของพระตถาคตเจ้า ตั้งแต่พระโสดาตรผลขึ้นจนถึงพระอรหัตเป็นพวกพระตถาคตเจ้า พวกที่ยังแก่งแย่งกันอยู่ ไม่ใช่พวกของพระตถาคตเจ้า เลิกแก่งแย่งแล้ว เป็นพวกของพระตถาคตเจ้าทีเดียว หมู่ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ต้องการความสุขก็ให้สามัคคีกลมเกลียวกันไว้ อย่าแตกแยกจากกันและกัน ถ้าแตกแยกจากกันและกันแล้วละก็เป็นทุกข์ ถ้าไม่แตกแยกจากกันแล้วก็เป็นสุขทีเดียว นี่ สุขา สงฺมสุข สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข

สมคฺคานํ ตโป สุขํ ตโป ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อน **สมคฺคานํ** แห่งผู้พร้อมเพรียงทั้งหลาย **สุขํ** เป็นสุข ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อนของผู้พร้อมเพรียงทั้งหลาย เมื่อพร้อมเพรียงกันแล้วเป็นอย่างไร ก็ประพุดทำลายกิเลสกันทั้งนั้น ไม่ทำอะไร ประพุดทำลายกิเลสเหมือนกันหมด ทำลายกิเลส มีความเพียรเหมือนกัน ถ้าว่าเพียรตั้งต้นแต่ศีลไป ทำศีลให้บริสุทธิ์เหมือนกัน เข้าถึงสมาธิก็ทำสมาธิให้บริสุทธิ์เหมือนกัน เข้าถึงปัญญาก็ทำปัญญาให้บริสุทธิ์ โสเป็นเพชร เป็นกระจก คั่นช่องส่องเงาหน้าอยู่รำไป หรือเข้าถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็ให้บริสุทธิ์เหมือนกัน เมื่อบริสุทธิ์เหมือนกันเช่นนี้แล้ว รักความบริสุทธิ์เหมือนกันเช่นนี้แล้ว รักความบริสุทธิ์เสมอกัน ไม่ให้ขาดตกบกพร่องกว่ากันและกัน ใครบริสุทธิ์แค่ไหนก็รักษาแค่นั้นไป ที่ยังไม่ได้ยังไม่เห็นก็ทำความบริสุทธิ์ไป ให้เข้าถึงบริสุทธิ์เหมือนเขาไป ไม่แก่งแย่งไม่ก้าวร้าวเกะกะ

ตั้งอุบาสกอุบาสิกาในวัดเช่นนี้ เขาทำกรรมกายกันให้มีให้เป็นขึ้น ทำศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสะกัน โนนไปเอาเจ้าทรงผิสีงมาเล่นอีกแล้ว เอาเจ้าทรงผิสีงมาใส่ในหมู่เข้าแล้ว ไปบนเจ้าบนผิเข้าอีกแล้ว เอาอีกแล้ว พวกนี้แหละพวกแก่งแย่งละ ความเห็นแตกต่างออกไปแล้ว จะทำลายหมู่สามัคคีให้ทะลายไปแล้ว เอาเรื่องผิสีงมาเข้ามามากแล้ว ก็นี่คนนอกเรื่อง มันคนของมารเขาส่งมาในหมู่ ไม่ให้ความพร้อมเพรียงเกิดขึ้น ถ้าพร้อมเพรียงเกิดขึ้นมันก็จะสุขเสีย ไม่ให้มีไม่ให้เพียรถูกต้อง ร่องรอยความประสงค์ทางพระพุทธศาสนาไป ให้ไปทางเหลวไหลเสีย ให้ไปทางเพลงของโลกไป อย่างนี้เป็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นทุกข์แต่เท่านั้น นั่นเขาทำลายทางมรรคผลกัน ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เอาไฟลไปขอหวนขอไปกันเข้าแล้ว จะเอาเบอร์หนึ่งสักทีเถอะ เราจะได้เลิกยากเลิกจนกันเสียทีหนึ่ง เอาละซี ที่นี้พวกนี้สมาธิทำทางมรรคผล ศีล สมาธิ ปัญญา ก็เลยไปมองดูลอดเตอร์รี่เข้าแล้ว อ้ายนี้เอาอีกแล้ว

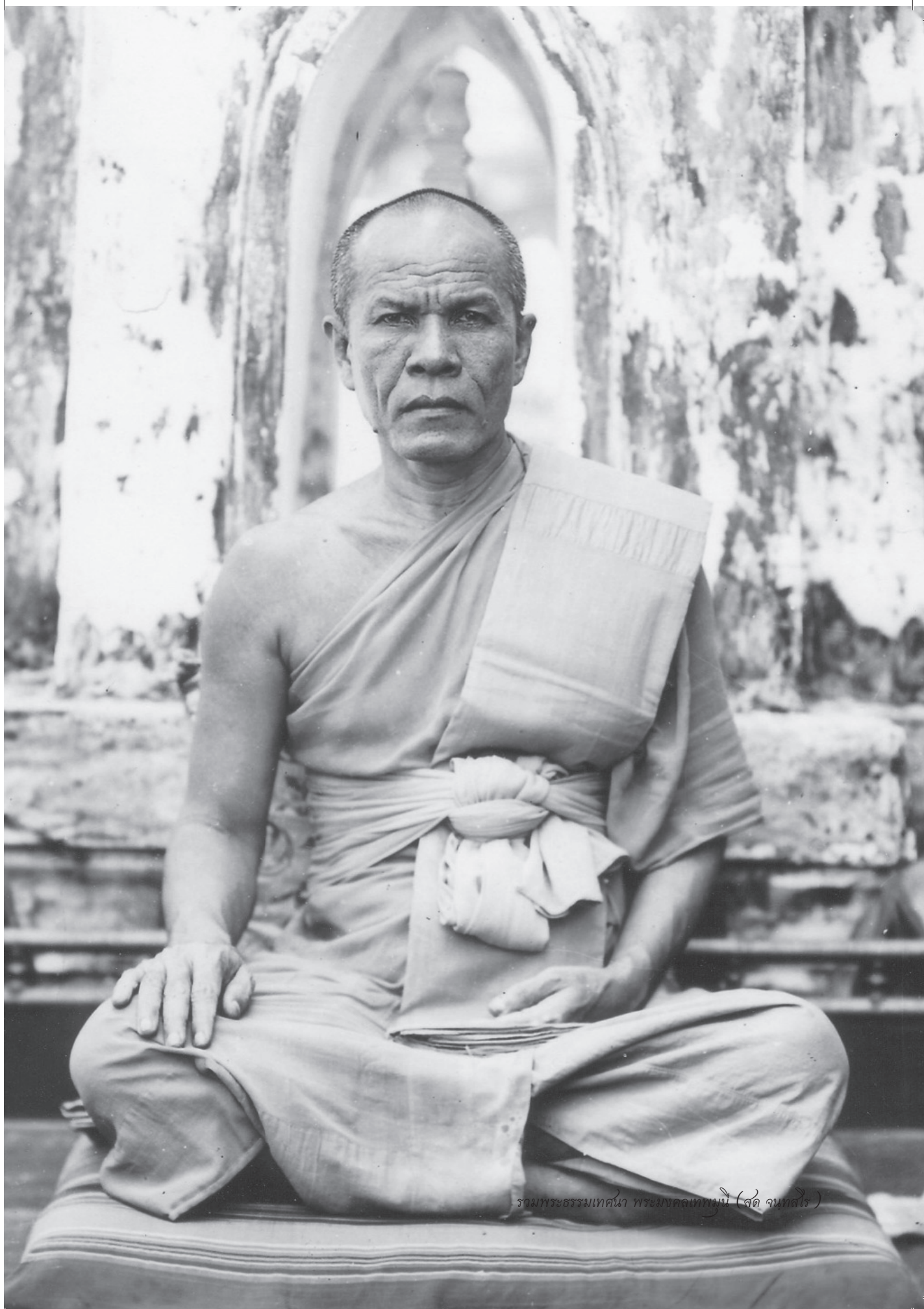

เดือดร้อนอีกแล้ว จะทำลายสามัคคีแล้ว ทำลายสามัคคีอีกแล้ว พวกนี้พวกพญามาร
ขวางเข้ามาอีกแล้ว ให้รู้จักหลักอย่างนี้นะ สมุคคานํ ตโป สุขํ ความเพียรเครื่อง
ยังกิเลสให้เราร้อนของผู้มีความพร้อมเพรียง จบไปในเพลงเดียวกันนะ สุขํ เป็นสุข
นัก เมื่อรู้จักหลักนี้ จำไว้เป็นหลักเป็นประธาน

ที่ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลี คลีความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบาย
พอสมควรแก่เวลา เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมเนียมปฏิบัติ
ตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ สทา โสตุถิ ภวนฺตุ เต ขอความสุขสวัสดิ์จงบังเกิดมีแก่ท่าน
ทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควร
แก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)